

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційне дослідження Ногаса Назара Ігоровича на тему
«Адміністративно-правові засади забезпечення якості вищої освіти»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 – Право за
спеціальністю 081 – Право**

Дисертаційне дослідження Н. І. Ногаса своїм концептуальним підходом виходить поза межі української юриспруденції і демонструє нестандартний підхід до посилення міжнародної конкурентоздатності однієї з національних галузей – галузі вищої освіти, а також виступає своєрідним посередництвом забезпечення її якості. Подана на захист дисертація є комплексним цілісним дослідженням, який окреслює міждисциплінарний методологічний підхід, що поєднує адміністративно-правовий і педагогічний інструментарії та доводить доцільність залучення міжгалузевих методів для розв'язання складних науково-прикладних проблем.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації базується на використанні творчого потенціалу вітчизняних і зарубіжних учених даного профілю.

Дисертаційна робота виконана у межах планових науково-дослідних робіт кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Західноукраїнського національного університету та безпосередньо пов'язана з адміністративно-правовими аспектами НДР «Правове забезпечення публічного адміністрування в сфері економіки» (0118U003173).

При знайомстві з текстом дисертаційного дослідження виявлено, що у дисертації розглянуто якість освіти як об'єкт наукового дослідження, досліджено її теоретико-методологічні аспекти; визначено сутність та зміст якості освіти в контексті державної освітньої політики; досліджено особливості генези та сучасного стану адміністративно-правового регулювання державної політики у сфері забезпечення якості освіти; здійснено аналіз адміністративно-правових основ інституційних елементів забезпечення якості вищої освіти;

охарактеризовано особливості організаційно-правового механізму системи оцінювання і забезпечення якості вищої освіти; осмислено соціальну обумовленість адміністративно-правових засад оптимізації забезпечення якості вищої освіти; досліджено зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання забезпечення якості вищої освіти; обґрунтовано і сформульовано напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Методологічною основою дисертаційної роботи стали загальнонаукові і спеціально-правові методи. Зокрема, у процесі наукового дослідження були застосовані такі методи: діалектичний, історичний, системно-структурний, порівняльно-правовий, формально-логічний, метод правового моделювання та інші.

Позитивною характеристикою даного дисертаційного дослідження є його **інноваційність**. Зокрема, вперше у науці адміністративного права досліджено комплекс проблем, пов'язаних із забезпеченням якості вищої освіти, що побудована на інтеграційних напрямках свого розвитку у міжнародній системі Європейського освітнього простору. У роботі Н. І. Ногас переконливо обґрунтував, що системне реформування адміністративно-правових засад забезпечення якості вищої освіти в Україні надасть суттєвий поштовх у наближенні української вищої освіти до європейських стандартів при збереженні українських національних традицій і забезпечить належну конкурентоздатність українським університетам в умовах гострої конкуренції на європейському ринку надання освітніх послуг.

Заслуговують на увагу висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, серед яких окрім пропозицій щодо удосконалення чинного галузевого законодавства, також зроблено науковий внесок у систематизацію і класифікацію наукових підходів щодо адміністративно-правового забезпечення якості вищої освіти, які містяться у адміністративному законодавстві окремих європейських держав. Більш конкретно це стосується питання максимальної залученості стейкхолдерів до формування траєкторії розвитку освітньо-

професійних програм та їх самооновлення у зв'язку із кон'юнктурними тенденціями, а також питання систематизації науково-теоретичних підходів щодо дослідження адміністративно-правових особливостей інституційних елементів забезпечення якості вищої освіти.

Н. І. Ногас також обґрунтував авторське трактування поняття сутності якості вищої освіти, як встановлених нормативних критеріїв щодо надання освітніх послуг здобувачам вищої освіти, які створюють адміністративно-правові умови для належної високопрофесійної і світоглядної підготовки фахівців різноманітних галузей, а також доктринальні підходи щодо особливостей соціальної зумовленості та напрямів удосконалення адміністративно-правового забезпечення якості вищої освіти.

Достатньо новими у сучасній юридичній науці стали історико-правові знання про етапи розвитку адміністративного права у сфері освіти і науки загалом та забезпечення якості вищої освіти зокрема.

Особливо позитивно варто відзначити тезу Н. І. Ногаса про те, що впровадження у законодавстві стимулюючих до підвищення конкурентоздатності адміністративно-правових умов розвитку вищих навчальних закладів повинно привести до інтенсифікації підвищення якості надання послуг зі здобуття вищої освіти на міжнародному ринку освітніх послуг. Не менш значимим є твердження, згідно з яким перспективним є впровадження у нормативно-правових актах положень щодо максимальної залученості всіх видів стейкхолдерів до формування траєкторії розвитку освітньо-професійних програм та їх самооновлення у зв'язку із потребами ринку професійних фахівців як в Україні, так і поза її межами.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що у дисертації запропоновані напрями вдосконалення чинного законодавства, що обґрунтовані в процесі реалізації розглянутих адміністративно-правових норм щодо забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Особистий внесок здобувача. Основні положення та висновки дослідження опубліковані в 9 наукових працях, з них: чотири наукові статті – у

виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, зареєстрованих та проіндексованих у міжнародних наукометричних базах даних (Index Copernicus), з них одна стаття – у зарубіжному періодичному виданні та 5 тезах доповідей, опублікованих у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Апробація матеріалів дисертації є достатньою. Зокрема, основні результати досліджень дисертаційної роботи було оприлюднено на п'ятьох міжнародних науково-практичних конференціях: Інтернет конференція «Сорок четверті економіко-правові дискусії» (Львів, 18.02.2020 р.); Міжнародна науково-практична конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна візія та виклики глобалізації» (Тернопіль, 14-15 травня 2020 року); круглий стіл «Вектори вдосконалення національного механізму захисту прав людини» (Київ, 7 липня 2021 року); круглий стіл «Підвищення якості викладання галузевих юридичних дисциплін» (м. Київ, 7 жовтня 2021 р.); міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми науки, освіти і суспільства» (Полтава, 9 вересня 2022 р.).

Структура дисертації побудована згідно з логікою викладання матеріалу і завершується чітко сформульованими висновками.

Усі теоретичні та практичні результати, що виносяться на захист, отримані автором самостійно. У дисертації та наукових публікаціях здобувача не виявлено *академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо.*

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту роботи. Окрім позитивних і, безперечно, науково вагомих результатів дослідження Н. І. Ногаса, дисертація, як будь-який науковий продукт, не полишена деяких недоліків. Зокрема, у формальному поданні пропозицій щодо внесення змін і доповнень у законодавство доцільно було б обґрунтувати перспективні ризики системного демонтажу попередньої системи оцінювання якості вищої освіти. Запропоновану у розділі 3 роботи реалізацію громадського органу при Міністерстві освіти і науки в Україні, варто було б порівняти з іншими відомими застосуваннями даного шаблону в контексті інших програм та

технологій оцінювання якості вищої освіти у зарубіжних країнах. Обґрунтування соціальної зумовленості удосконалення адміністративно-правових засад забезпечення якості вищої освіти мало б бути доповнене прикладами порушення адміністративно-правових норм у цій сфері, а також прикладами судової практики.

Водночас потрібно зазначити, що всі наведені недоліки суттєво не впливають на позитивну оцінку дисертації. Наведені зауваження можуть бути предметом подальших досліджень автора.

Загалом, слід констатувати, що дисертація Н. І. Ногаса «Адміністративно-правові засади забезпечення якості вищої освіти» є комплексною і завершеною науковою працею, яка містить низку нових, актуальних та перспективних результатів, що свідчать про високий науковий рівень дослідження та важливе значення для сфери юриспруденції. Дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Н. І. Ногас заслуговує присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Рецензентка:

**кандидатка юридичних наук,
доцентка кафедри міжнародного права та
міграційної політики Західноукраїнського
національного університету**

Наталія МАРЦЕНКО

Підпис: *Наталія МАРЦЕНКО*
Завіряю: *Анна ІВАНУК*
НАЧАЛЬНИК ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ